

UTAZÁSOK MAGYARORSZÁGON

SZKA_106_19

A modul szerzője: Nahalka István

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

6. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Bevezetés, ráhangolás					
A	A tanulók Magyarországon tett kirándulásaikról mesélnek: voltak-e lakóhelyükön kívül más helyen is Magyarországon, kivel és mit csináltak, láttak ott. 15 perc	Élmények előhívása Szóbeli kifejezőkészség Önkifejezés	Frontális munka – beszélgetőkör		
B	A tanulók rajzot készítenek egy közös osztálykirándulás emlékeiről. A rajzokat bemutatják egymásnak. 20 perc	Élmények előhívása Vizuális kifejezőkészség Önkifejezés	Frontális munka – alkotás	Rajzlap, színes ceruza	
C	A tanulók szimpátia alapján csoportokat alakítanak. A csoportok bemutatnak egy-egy olyan jelenetet, amely egy közösen megélt kirándulásukon játszódik. 20 perc	Élmények előhívása Kommunikációs készségek Önkifejezés	Csoportmunka – szituációs játék		
I/b Eddigi tapasztalatok összegyűjtése					

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
A	A tanulók irányított kérdések segítségével felelevenítik egy közös kirándulás részleteit: mennyi ideig tartott, mit csináltak, mit láttak, mi mennyibe került stb. 10 perc	Ismeretek előhívása Rendszerezőképesség Realitásérzék	Frontális munka – megbeszélés		P1 (Eddigi tapasztalatok)
I/c A feladat ismertetése					
A	A tanár közli az alapvető információkat az osztálykirándulás megszervezésével kapcsolatban. A tanulók feltehetik kérdéseiket, elmondhatják ötleteiket, hozzászólásaikat. 10 perc	Érdeklődés felkeltése és az előzetes tudás kialakítása Figyelem	Frontális munka – magyarázat, megbeszélés		P2 (Egy valós kirándulás megtervezése)
B	A tanár közli az alapvető információkat a projektfeladattal kapcsolatban. Megkéri a tanulókat, gondolkodjanak a programon. 10 perc	Érdeklődés felkeltése és az előzetes tudás kialakítása Figyelem	Frontális munka – magyarázat		P3 (Egy képzeletbeli kirándulás megtervezése)
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a A terv elkészítése					
A	A tanulók négy csoport alakítanak. A csoportok megbeszélik, hogy milyen kirándulás tervét készítik el, vagy a tanár felkínálja a lehetőségeket, és a csoportok elkészítik a terveket. 40 perc	Tervezés Öntevékenységi vágy Élményszükséglet Kreativitás	Csoportmunka – projekt	D1 (Válasszatok kirándulóhelyet!) könyvek, prospektusok, videofilmek, internet (lehetőség szerint)	P4 (Projektfeladatok)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/b A terv bemutatása					
A	A csoportok bemutatják a többieknek a munkáikat, beszámolnak az eredményekről. 30 perc	Egymás munkájának megismerése Figyelem	Csoportmunka – csoportforgó, prezentáció		P5 (Beszámolók)
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/a A mi projektünk					
A	A csoportok a kiosztott kártyák segítségével értékelik egymás munkáját. 10 perc	Értékelés Véleményalkotás A siker és a kudarc elfogadásának képessége	Csoportmunka – véleménykártyák, megbeszélés	Értékelőkártyák	P6 (Egymás értékelése)
III/b A mi projektünk					
A	A pedagógus irányításával a gyerekek együtt átnézik az értékelőkártyákat, és együtt megbeszélik, hogy azok alapján hogyan alakuljon a program. 15 perc	Értékelés Érvelés Tolerancia	Frontális munka – irányított megbeszélés	A kitöltött értékelőkártyák	
B	A pedagógus szóban értékeli a csoportok munkáját, és elmondja, hogy az értékelőkártyák alapján össze fogja állítani a programot. 5 perc	Értékelés Kritikai érzék	Frontális munka – értékelés		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
III/c Hogy sikerült ez a projekt?					
A	A pedagógus szöveges értékelést ad a csoportoknak a munkáról. 5 perc	Értékelés Önreflexió Kritikai érzék	Frontális munka – magyarázat		P7 (Tanári ér- tékelés)
B	A pedagógus ismerteti az elkészült programot. Minden programponthoz jelentkezhetnek a gyerekek „felelősnek”. 15 perc	Értékelés Önbizalom Felelősségérzet	Frontális munka – megbeszélés		P8 (Felelősök)

TANÁRI MELLÉKLET

P1 EDDIGI TAPASZTALATOK

Az osztály önállóságától függ, hogy ebben a részben mennyi segítséget adunk. A tanár készíthet táblázatot az összegyűjtött ismeretekből a gyerekeknek, vagy hagyhatja, hogy a megbeszélés során ők maguk jegyzeteljék le a szükséges információkat. Differenciáltan is segíthetjük a gyerekeket: miközben néhány tanuló maga jegyzetel, másoknak akár előre elkészített segédanyagot is adhatunk (mely tartalmazhatja pl. az említett kirándulás vontjegyeit, múzeumi belépőit, számláit stb.).

P2 EGY VALÓS KIRÁNDULÁS MEGTERVEZÉSE

A pedagógus közölje az osztállyal, hogy az osztálykirándulást teljes egészében nekik kell megtervezniük és megszervezniük. A kirándulás elsődleges célja az ország egy tájának a bejárása. Ehhez tudni kell, hogy hány nap áll rendelkezésre, hogy mennyi pénzzel lehet gazdálkodni (ezek az adatok természetesen előzőleg rendelkezésre kell álljanak).

Az útvonalak megalkotására két lehetőség áll rendelkezésre. Az egyik, hogy az első óra elején az osztály megállapodik abban, hogy melyik csoport melyik térségbe, milyen útra dolgoz ki tervet. Kis átfedések lehetnek, ez még érdekesebbé is teszi a feladatot. A másik lehetőség, hogy a pedagógus – ha kevésbé bízik abban, hogy könnyen és gyorsan eredményre jutnak – maga jelöli ki azt a négy területet, ahova a kirándulásokat meg kell szervezni.

A munkához mindenféle segédeszköz felhasználható (könyvek, prospektusok, internet). A pedagógusnak biztosítania kell, hogy azok – ha nincs technikai akadály (pl. a számítógépek esetén) – rendelkezésre is álljanak.

P3 EGY KÉPZELETBELI KIRÁNDULÁS MEGTERVEZÉSE

Amennyiben az osztálynak nincs lehetősége hosszabb kirándulásra menni (pl. anyagi okok miatt), akkor a feladat egy képzeletbeli túra megszervezése külföldről hazalátogató, távoli rokonok számára. A csoportoknak ebben az esetben is elő kell majd adnia a tervét. A többi körülmény ugyanaz, mint az A változat esetén.

P4 PROJEKTFELADATOK

A csoportalakításhoz segítséget nyújt a Tanári kézikönyv. A csoportok a tervezéshez többféle eszközt használhatnak (pl. Magyarország tájairól szóló könyveket, ismertetéseket, prospektusokat, videofilmeket). A diákok használják a munkához a mellékletet, töltsék ki, illetve jelöljék be a kirándulás által érintett tájakat, helységeket. Ügyeljünk arra, hogy a beszámolónál minden csoport ugyanannyi időt kapjon! A munka sikere internet kapcsolattal ellátott számítógéppel is elősegíthető. A csoportmunka elvégzéséhez szándékosan nem adunk részletesebb munkalapot, mert azt szeretnénk, ha az útiterv elkészítésekor felmerülő kérdéseket, szempontokat a gyerekek

maguk gyűjtenék össze. Ezt hangsúlyozzuk ki a feladat ismertetésekor (a tervezésnek is legyen terve). Az is indokolja a viszonylag nagy létszámú csoportok kialakítását (feltéve persze, hogy az osztály elég nagy létszámú), hogy a tanulók minél többféle tervezési feladatot láthassanak el, fejlődhessenek a különböző információk felkutatásában, összeállításában és a munkamegosztásban.

A pedagógus számára hasznos támpontok lehetnek a kirándulás megszervezésére az alábbiak.

- A meglátogatandó helyek kijelölése.
- Az útvonal megtervezése.
- A meglátogatandó helyekkel kapcsolatos tudnivalók, érdekességek összegyűjtése. (Gondolni kell arra is, hogy ne legyen egyoldalú a program – a természeti, a kulturális, a népi hagyományokkal kapcsolatos, a vallási, az építészeti, a gazdasági élettel stb. kapcsolatos ismeretgyűjtésre egyaránt nyíljon lehetőség.)
- Szálláskeresés. (Itt a színvonal, a biztonság és a költségek, a megközelíthetőség egyaránt figyelembe veendő.)
- Az étkezés megszervezése. (Szintén a színvonal és az ár a legfőbb kérdés.)
- A közlekedés megtervezése. (Tömegközlekedés vagy buszbérlés, esetleg biciklitúra?) Ha vannak iskolai kötöttségek, akkor azokat figyelembe kell venni, de egyébként menetrendeket szükséges áttekinteni, és a felmerülő költségekkel kalkulálni.)
- A felszereléssel, ruházattal kapcsolatos javaslatok kidolgozása.
- Közösségi programok szervezése, esetleg kötetlen programok betervezése.
- A pedagógus a segítségnyújtás során felhívhatja ezekre a pontokra a figyelmet. Hangsúlyozza a meglátogatandó helyekkel kapcsolatos ismeretszerzés (különös tekintettel praktikus információkra: megközelíthetőség, nyitva tartás, árak) fontosságát. Gyűjtsenek a gyerekek minél több rövid leírást, prospektust,

és ezeket nézzék át. A csoportoknak módjuk van rá, hogy az első és a második óra között tanórán kívüli időt is felhasználjanak a munka színvonalasabb elvégzésére. Bár ez teremthet némi egyenlőtlenséget, de engedjük meg, hogy a gyerekek a felnőttektől segítséget kérhessenek. Próbáljuk meg úgy alakítani a csoportok összetételét, hogy ne alakuljon ki olyan csoport, amely e szempontból erősen hátrányba kerül.

- Ne felejtjük el figyelmeztetni a gyerekeket, hogy szánjanak időt a bemutatójuk előkészítésére is, hiszen a döntéshozatalkor azon is sok múlik. Használhatnak transzparenszeket, készíthetnek és osztogathatnak prospektusokat, készíthetnek PowerPointos bemutatót, amennyiben erre megvannak a technikai feltételek. Természetesen előszóban is bemutatják a tervezett utat, s közben illusztrálhatják az elhangzottakat.

P5 BESZÁMOLÓK

A munka második fázisa a beszámolók megtartása. Minden elő van készítve, itt a tanárnak elsősorban az a feladata, hogy nagyon szigorúan betartassa a rendelkezésre álló időkeretet a csoportokkal: Még a felkészülési időben ismertesse, csoportonként mennyi idő áll rendelkezésre. A sorrendet sorshúzással döntsék el.

P6 EGYMÁS ÉRTÉKELÉSE

Miután elhangoztak a beszámolók, minden csoport kap egy sorszámot (azt, ahányadik volt a bemutatás sorrendjében). Minden csoportban minden csoporttag kap három-három lapot, amelyeknek az egyik oldalán egy-egy csoport sorszáma áll – a sajátját kivéve. Minden tanuló választ egyet a háromból az alapján, hogy az ismertett programok közül melyiknek melyik részletét tartja

alkalmasnak a megvalósításra, melyiknek melyik részlete tetszett a legjobban, és a lap másik oldalára írjon egy-két gondolatot indoklásképpen. Ez egyfajta szavazás, de nem a győztes kiemelésén van a hangsúly.

P7 TANÁRI ÉRTÉKELÉS

Szükség van a pedagógusi értékelésre is, amelynek azonban nem a munka értékéről kell szólnia, hiszen azt a csoportok egymásról már elmondták, leírták, hanem a következőkről:

- Mivel nagy csoportokban dolgoztak a gyerekek, a szokásosnál nehezebb volt a munka megszervezése. Emeljük ki, hogy milyen ügyes megoldásokat és milyen hibákat láttunk ennek megvalósításában.
- Értékeljük, hogy a csoportoknak sikerült-e, és ha igen, mennyire sikerült kiegyensúlyozottá tenni a tervet (lásd fent).
- Értékeljük, hogy a csoportok alaposan elmélyültek-e a különböző látnivalók, meglátogatandó helyek leírásával, megismerésével (vagy csupán felszínesen összeállított adathalmazt adtak ki a kezükből).

- Ha néhány tanulónál a jó szervezőkészség megnyilvánulását tapasztaltuk, akkor ezt emeljük ki a tanulók nevének említésével.
- Végül értékelnünk kell magát az értékelést is. Mondjuk el a véleményünket arról, hogy a gyerekek mit tartottak fontosnak a saját értékelésük során. Volt-e olyan értéksorrend, amivel nem igazán értettünk egyet (pl. első helyre került az a csoport, amelyik sok szabadon eltölthető időt javasolt a tanulási programok kárára, s jól láthatóan ezért került első helyre).

P8 FELELŐSÖK

A programot úgy állítsuk össze, hogy minden csoport programjából tartalmazzon elemeket. Amikor ismertetjük a megvalósítandó programot, tervezzünk úgy, hogy minden tanulónak legyen benne „dolga”, a képességei és a lehetőségei szerint. Pl. legyen,

- aki megveszi a vonatjegyet,
- aki felkészül és bemutatja a múzeumot,
- aki fényképezni fog,
- aki gyümölcsöt hoz az útra mindenkinek stb.